

TÜRK-İŞ HABER BÜLTENİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

www.turkis.org.tr

turkiskonfederasyonu

turkiskonf

TÜRK-İŞ | Haber Bülteni

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Bayındır Sokak No: 10 Kızılay - Ankara | Tel: (0.312) 433 31 25-29 | Faks: (0.312) 433 85 80 - 433 68 09

facebook.com/turkiskonfederasyonu

twitter.com/turkiskonf

www.turkis.org.tr

28 Mart 2022

MART 2022 AÇLIK ve YOKSULLUK SINIRI (YENİ BESLENME KALIBI)

- ❖ **AÇLIK SINIRI 4.928 TL** İLE 2022 YILI ASGARİ ÜCRETİNİN 675 TL ÜZERİNDE!
- ❖ MUTFAK ENFLASYONUNDAKİ ARTIŞ AYLIK **%8,24**, SON ON İKİ AYLIK **%76,39!**
- ❖ YAŞAMAK GÜÇLEŞMEYE DEVEM EDİYOR; **YOKSULLUK SINIRI 16.052 TL!**
- ❖ BEKÂR BİR ÇALIŞANIN AYLIK YAŞAM MALİYETİ **6.474 TL**'YE TIRMANDI!

*TÜRK-İŞ'in 35 yıldan bu yana düzenli olarak her ay hesapladığı ve bu alanda öncü olan **Açlık ve Yoksulluk Sınırı** Araştırması, yeni beslenme kalıbı temel alınarak farklı bir çalışma grubu tarafından hesaplanıyor ve 2022 Ocak'tan itibaren açıklanmaya başlandı.*

Bir yandan üst üste gelen mazot, benzin ve diğer enerji zamları bir yandan gıda maddelerindeki devam eden yüksek fiyat artışı, bir yandan da TL'nin değeri inmeye devam ederken her geçen gün zorlaşan geçim şartları yurttaşlar için can yakıcı olmakta. Akaryakıt tüm mal ve hizmetlerin fiyatında en temel girdiği olduğu için akaryakıtta gelen zamlar herkesi etkiliyor.

Yurttaşın satın alma gücünün sınırı zorlanmaya devam ediyor. TCMB verilerine göre 18 Şubat itibariyle kredi kartıyla yapılan harcamalar 46,4 milyar TL'yle rekor kırdı. Yemek alışverişleri 2,5 milyar TL'ye yükselirken market alışverişleri de 8,9 milyar TL'yle en yüksek seviyesine yükseldi. Eurostat'a göre 2020'de "iki günde bir etli yemek, tavuk veya balık yemeye gücü yetmeyenler" sıralamasında Türkiye %37,3 ile Avrupa'da ilk sırada, Avrupa ortalama ise %8,6. Ayrıca Türkiye'de sosyal yardım alanların sayısı Cumhurbaşkanlığı 2022 Yıllık Programı'na göre bir yılda ikiye katlandı.

1 Mart 2022 tarihinde zeytinlik alanlarda madencilik faaliyetlerine izin veren Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca çıkarılan tebliğ ile zeytinin, zeytinyağının ve onlara bağlı sanayi ile insanların geleceğinin tehlikeye atıldığı konunun uzmanlarınca belirtildi.

(Yeni Beslenme Kalıbı ile)				
Çizelge 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)*				
	Aralık 2021	Mart 2021	Şubat 2022	Mart 2022
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	1.249,34	846,75	1.379,02	1.495,49
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	960,83	661,05	1.081,82	1.175,83
15–19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	1.232,46	835,68	1.362,15	1.474,86
4–6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	655,22	450,32	729,57	781,90
Açlık Sınırı	4.097,85	2.793,8	4.552,56	4.928,08
Yoksulluk Sınırı	13.348,00	9100,33	15.139,90	16.052,40

* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

TÜRK-İŞ Araştırmasının 2022 Mart ayı sonucuna göre;

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (**açlık sınırı**) 4.928,08 TL'ye,
- Gıda harcaması ile giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı (**yoksulluk sınırı**) 16.052 TL'ye,
- Bekâr bir çalışanın '**yaşama maliyeti**' ise aylık 6.473,98 TL'ye yükseldi.

Bu ay asgari ücretle çalışan bir bekârın insana yakışır şekilde hayatını sürdürebilmesi için 2.220 TL daha temin etmesi gerekiyor.

Son resmi verilerde tarımsal girdi fiyatları endeksinde enerji ve yağlar alt grubu %101'i geçti. Ayrıca ekim aylarında tarlasını eken çiftçinin büyük kısmının bu yıl tarlasına gübre atılmadığından üretimde yıllık ürün kaybıyla karşılaşılacağı öngörülmekte. Diğer yandan süt-yem değer eşitliği (paritesi) bozulduğundan üreticilerin hayvanlarını kesmeye başladıkları da ifade edilmekte. Eğer önlemler alınmazsa önümüzdeki aylarda et, süt ve süt ürünleri fiyatlarının önünü almak ve üretimden bir kere uzaklaşan çiftçilerin tekrar üretime girmelerini sağlamak çok zorlaşabilir. Bunun yanında marketlerde sıvı yağ, şeker ve salça satışlarına konulan alım sınırları başka gıda ürünleri için de söz konusu olabilir.

TÜRK-İŞ'in verileri temel alındığında "mutfak enflasyonu"ndaki değişim Mart 2022 itibariyle şu şekilde gerçekleşti:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarındaki artış **bir önceki aya göre** % 8,24 oranında gerçekleşti.
- **Son on iki ay itibariyle** artış oranı % 76,39 olarak hesaplandı.
- **Üç aylık değişim** oranı % 20,26 oldu.

Çizelge 2: Gıda Harcamasındaki Değişim (yeni beslenme kalıbı ile)			
	Ara.21	Şub.22	Mar.22
Bir önceki aya göre değişim oranı %	24,92	7,12	8,24
Üç aylık değişim oranı %	30,09	38,78	20,26
Son on iki ay itibariyle değişim oranı %	55,74	66,38	76,39

TÜRK-İŞ hesaplamasında temel alınan ve doğrudan piyasadan derlenen fiyatlara göre, gıda ürünlerinde Mart 2022 itibariyle gözlemlenen değişim harcama gruplarına göre şu şekilde oldu:

- **Süt, yoğurt, peynir grubunda;**

Süt ve peynir fiyatları yukarı yönlü bir seyir izlerken, bazı yoğurt markalarında gerileme gözlemlendi. Yoğurttaki 1 kilogramlık paketlerin sayısı azalırken alım gücü düşen insanlar için 900 ve 800 gramlık paketler piyasada yaygınlaşmakta. Peynir

ise 900 ve 800 gramlık paketlerden sonra 700 gramlık paketlerde de satılmaya başlandı.

- **Et, tavuk, balık, kurubaklagil, yağlı tohum ürünlerinin bulunduğu grupta;**

- Dana, kuzu, tavuk ve balıkentinin hepsinde fiyat artışları gerçekleşti. En uygun fiyatlı balıklardan hamsi 40-45 TL'den satılır oldu. 1 ayda dana etinde %25, kuzu etinde %35 civarı fiyat artışı tespit edildi. Et Süt Kurumu da sattığı kırmızı ete %48 zam yaptı. Üreticideki maliyet artışlarının yansıtılmasının da etkisiyle tavuğun kg fiyatı 36 TL'ye kadar çıktı. Kuru fasulye ve nohutta bazı markalarda az miktar düşüş olurken yeşil ve kırmızı mercimek zamlanan ürünler arasında yerlerini aldı. Kuruyemiş ürünlerinde ay çekirdeği ve fıstık artarken fındık ve ceviz fiyatı değişmedi.

- **Ekmek ve tahıllar grubunda;**

Ankara'da fırıncılar tarafından bir süredir talep edilen 200 gr'lık beyaz ekmeğin fiyatındaki artış, 50 kuruş zamlanarak 2,75 TL'ye çıkarıldı. Bu harcama grubunda yer alan gıda kalemlerinden bulgur ve pirinç ürünlerinden bazı markalarda fiyat artışı oldu. Unda bazı markalarda fiyatların geriye gittiği gözlemlenirken irmik fiyatları arttı. Makarna fiyatlarındaki artış %10 olarak hesaplandı.

- **Taze sebze-meyve grubunda;**

Semt pazarlarında maydanoz 4 TL'ye kıvırcık 14 TL'ye, yeşil soğanın kilosu 25 TL'ye yükseldi. Fiyat artışında örtü altı ürünler bu ay da liderliği paylaştı; sivri biber ve köy biber 30 TL'ye yükseldi. Salatalık ve domates 12 TL'ye gerilerken, patlıcan 25 TL'ye, kabak 15 TL'ye satıldı. Türk mutfağında hatrı sayılır yeri olan patatesin kilogram fiyatı 8,5 TL oldu. Ispanak, pırasa gibi yeşil yapraklı sebzelerin olduğu grubun ortalama fiyatı 13,58 olurken, ortalama sebze kg fiyatı 12,62 TL oldu. Portakal ve mandalina fiyatları %25 arttı. Nar ortalama 13 TL'den satıldı. Greyfurt ve ayva fiyatları değişmedi. Armut ve elma fiyatları geriledi. Ortalama meyve kg fiyatı 8,23 TL oldu. 24'ü sebze ve 8'i meyve olmak üzere toplam 32 üründeki fiyat değişimi hesaplamada dikkate alındı. Ortalama meyve-sebze kg fiyatı 10,42 TL oldu.

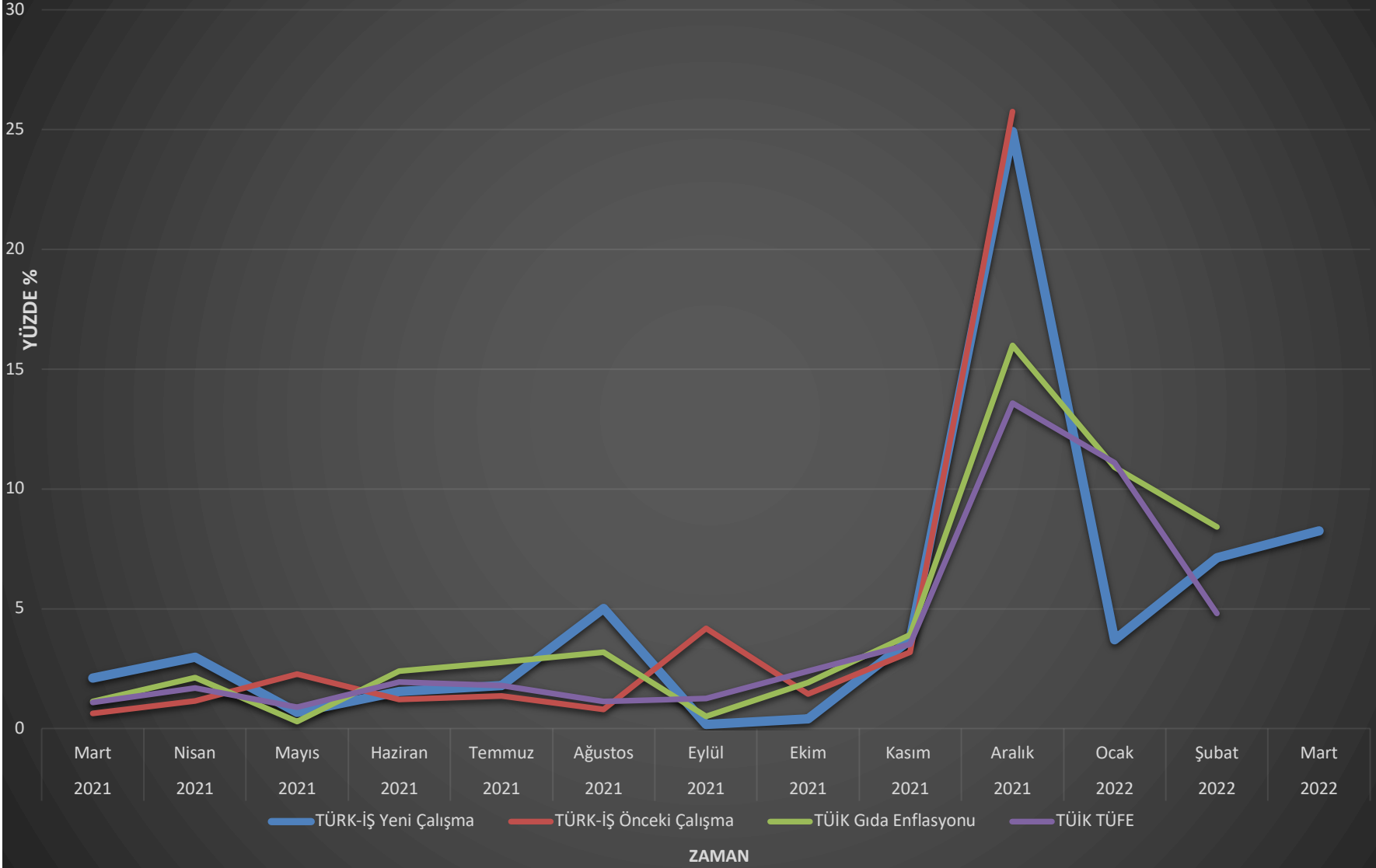
- **Temel yağ ürünlerinin bulunduğu grupta;**

Tereyağı, margarin ve zeytinyağı ürünlerinin tamamı zamlansa da yağlarda en yüksek fiyat artışı %40'la ay çiçek yağında oldu. Birçok markette sıvı yağlara satış sınırları konularak stoklardaki yağların tükenmesi önlenmeye çalışıldı.

- **Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden;**

Zeytin fiyatlarında değişiklik gözlemlenmezken, bal fiyatında gerileme oldu. Reçel ve pekmez fiyatı arttı ancak şekerde son 1 ayda %70 fiyat artışı oldu. Tuz fiyatı arttı, ıhlamur fiyatı ise değişmedi. Salça fiyatı da aynı kaldı kaldı. Çay fiyatları yukarı yönlü seyir izlemeye başladı. Bazı marketler şeker ve salçada sıvı yağlarda olduğu gibi alım sınırlaması getirdi.

Gıda Enflasyonundaki Aylık Artış %

ÇİZELGE 3: TÜRK-İŞ Açlık Sınırı Endeksi (2021=100)

	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	
Endeks	2021	100	102,8	104,9	108,1	108,8	110,5	112,5	118,1	118,3	118,8	123,2	153,9
	2022	159,6	171,0	185,1									
Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı %		Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara
	2021	1,19	2,76	2,10	2,98	0,67	1,54	1,79	5,01	0,17	0,41	3,71	24,92
2022	3,71	7,12	8,24										

Vurgulamak gerekir ki açıklanan harcama tutarı ücret seviyesi olmayıp, haneye girmesi gereken toplam gelirin karşılığıdır. Ancak ne yazık ki, ülkemizde istihdama katılım oranı genel olarak ve özellikle de kadınlarda sonderece düşüktür. Ücretli çalışanlarda haneye gelir sağlayan kişi sayısı ağırlıklı olarak bir kişi olmaktadır. Ele geçen ücretin yetersiz olduğu durumlarda, elde edilen gelir birden fazla kişinin geçimini karşılayamamakta, kişi başına "insancageçim için" yapılması gereken harcama tutarı yetersiz kalmaktadır.

Konfederasyonumuzca hesaplanan tutarlar ücret düzeyi olmayıp haneyegirmesi gereken toplam gelir miktarıdır. Ancak hanede çalışan sayısının sınırlı vefakat

TÜRK-İŞ'in bu araştırması alanında ilktir. Daha sonra bu alanda yapılan benzeri çalışmalara da örnek olmuştur/olmaktadır.

"Açlık ve Yoksulluk Sınırı" çalışmasında hesaplamaya temel alınan gıda maddelerinin fiyatları, **Konfederasyonumuzca piyasadan, market ve semt pazarları sürekli ve düzenli dolaşarak doğrudan tespit edilmektedir.** Benzeri yapılan çalışmalar gibi, TÜİK tarafından derlenen fiyat verileri kullanılmamakta, ancak gelişmeleri değerlendirmek ve kıyaslama yapmak için, resmi enflasyon verisi açıklandıktan sonra izlenmektedir. **Çalışma bu niteliğiyle bağımsızdır.**

Konfederasyonumuz her ayın son haftasında ve TÜİK açıklamasından yaklaşık bir hafta önce hesaplama sonuçlarını kamuoyuna açıklamaktadır. Bu yönüyle, tüketicifiyatlarındaki artış eğilimini yansıtan **"öncü gösterge"** niteliğini de taşımaktadır.

!!! YENİ BESLENME KALIBINA DAYALI FARKLILIKLAR !!!

Aralık 2020 tarihinden itibaren Konfederasyonumuz bünyesinde oluşturulan yeni çalışma grubu tarafından Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünde hazırlanan yeni ve güncel beslenme kalıbı temel alınarak hesaplama yapıldı.

Yeni beslenme kalıbında hane halkının tek tek ve toplam alması gereken kalori miktarı ve besin türleri değişmezken, dengeli ve sağlıklı beslenme için tüketilmesi gereken besinlerin ağırlıkları 'yeni kalıp' ile değişti.

Eski ve yeni beslenme kalıbına göre yapılmış hesapların kıyası 2022 Ocak ve Şubat aylarındaki bültenimizde mevcuttur.

AÇIKLAMALAR

Çalışanların, kendilerine ve ailelerine saygın yaşam düzeyi sağlayacak bir gelir elde etmeleri esastır. Yoksulluk, genel anlamıyla, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk sınırı tutarı, bir ailenin, insan onurunun gerektirdiği zorunlu ihtiyaçları karşılayabilmesi için yapması gereken harcama düzeyidir.

Türkiye’de bu konuda düzenli bir çalışma bulunmamaktadır. TÜRK-İŞ, var olan bu eksikliği gidermek amacıyla, **Aralık 1987’den bu yana** düzenli olarak her ay, gıda harcaması tutarını ve buradan hareketle açıkve yoksulluk sınırını açıklamaktadır.¹

Türkiye’de yoksulluk sınırı ve yoksulluğun boyutları ile ilgili **ilk resmi çalışma** TÜİK tarafından 14 Nisan 2004 günü açıklanan “2002 Yoksulluk Çalışması”dır.

Çalışanların, kendilerine ve ailelerine yetecek bir ücret almaları gereği açıktır. Ancak temel ihtiyaçların karşılanabilmesini sağlayacak ve refahtan pay almasını mümkün kılacak ücretin hesabı nasıl yapılacaktır? İşçinin yaşam standardını sürdürmesi ya da iyileştirmesi için gerekli olan tutar ne kadar olmalıdır? Kuşkusuzbu ve benzeri soruların cevabını vermek kolay değildir. Gerekli olacak tutarın hesabı, yaşam standardı ve tüketim alışkanlıklarına da bağlı olarak kişiden kişiye, hatta ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir.

İşçinin ailesiyle birlikte, insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlayabilecek harcama tutarını belirlemek için yapılabilecek hesaplamalardan biri, beslenmeye ilişkin ihtiyaçların belirlenmesidir. Dengeli beslenebilmek için, yetişkinlerin ihtiyaç duyacağı kalori miktarı ile çocukların yaşlarına göre gerekli olan kalori miktarının ne olması gerektiği hakkında bilimsel araştırmalar yapılmıştır. Sağlığın korunabilmesi içinbu kalorileri sağlayacak besin miktarları yanı sıra, gerekli protein, yağ ve karbonhidrat miktarları konusunda da belirlemelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, farklı büyüklükteki aileler için toplam besin ihtiyacı hesaplanabilmektedir.

TÜRK-İŞ’in bu çalışmasında, dört kişilik bir ailenin, bilimsel olarak belirlenmiş **beslenme kalıbı** temel alınmaktadır. Anılan beslenme kalıbı, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü’nden sağlanmıştır. Günlük kalori ihtiyacının hesabında, hem yetişkin kişiler hem de gençve çocuk nüfus dikkate alınmaktadır. Buna göre yetişkin erkek için 3500, yetişkin kadın için 2300, 15-19 yaş grubundaki erkek çocuk için 3200 ve 4-6 yaş grubundaki çocuk için 1600 kalorilik liste temel alınmıştır.

Çalışmada kullanılan besin grubunda şu besin maddeleri yer almaktadır:

Birinci grupta süt, yoğurt, peynir; ikinci grupta et, tavuk, balık, yumurta, yağlı tohumlar (sert kabuklu yemişler), kuru bakliyat (nohut, mercimek, kuru fasulye vb.); üçüncü grupta ekmek, makarna, pirinç, bulgur, un, irmik, diğer tahıl unları; dördüncü grupta taze meyve ve sebze; beşinci grupta tereyağı, margarin, ayçiçeği yağı, zeytinyağından müteşekkil temel yağlar; diğer besin grubunda ise şeker, reçel, marmelat, bal, pekmez, tuz, baharat (kimyon, karabiber, pul biber, nane vb.), çay, ıhlamur, salça yer almaktadır.

Araştırmada, dört kişilik bir ailenin fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı temel alınmaktadır. Ankara’da çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları market ve semt pazarları ayda iki-üç kez dolaşarak fiyatlar derlenmekte ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcaması tutarı hesaplanmaktadır.

¹ 2022 yılının Ocak ayından itibaren yeni çalışma grubu yeni beslenme kalıbı üzerinden araştırmalarını sürdürmektedir.

“**Açlık Sınırı**” dört kişilik bir ailenin, sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi amacıyla bir ayda gıda için yapması gereken asgari harcama tutarını tanımlamaktadır. İnsan onuruna yaraşır düzeyde yaşam sürdürebilmek için gereken harcama tutarı, hiç kuşku yok ki, gıda ile sınırlı değildir. Gıda harcaması yanında giyim, konut, ulaşım ve diğer ihtiyaçlar için gerekli tutarın da ayrıca hesaplanması gerekmektedir. “**Yoksulluk sınırı**” zorunlu ihtiyaçlar için yapılması gereken toplam harcama tutarını ifade etmektedir.

Gıda dışındaki zorunlu harcamaların tutarını ayrıntılı olarak ve tek tek hesaplamak için kullanılacak “beslenme kalıbı” benzeri bir bilimsel ve objektif yöntem -maalesef- mevcut değildir. Bu tutarın hesaplanmasında, genellikle aile bütçesi yöntemi kullanılmaktadır. Ailelerin elde ettiği geliri ve temel ihtiyaçları için yaptıkları harcamaları gösteren çalışmalardan yararlanılarak bir hesaplama yapılabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, ailelerin toplam harcamaları içindeki “gıda” payı temel alınarak gıda dışı harcamalara ulaşılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından, aile bütçesine yönelik anket çalışması yapılmaktadır. TÜİK, ülke genelinde yaptığı anket ile ailelerin elde ettiği geliri ve tüketim harcamalarını bulmaktadır. TÜİK’in 2003-2004 Hanehalkı Tüketim Harcamaları Anketi’ne göre gıda harcamalarının toplam tüketim harcamaları içindeki payı yüzde 30,70 oranındadır.² Hesaplamalarda bu oran esas alınmaktadır.

TÜRK-İŞ çalışması sonucu açıklanan **yoksulluk sınırı tutarı, kişinin eline geçmesi gereken ücret düzeyi değildir**. Bu değerlendirme eksik bir yaklaşımın ifadesi olacaktır. Yoksulluk sınırı tutarı, ailenin yapması gereken **insan onurunun gerektirdiği harcama düzeyidir** ve bir bakıma, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koyan önemli bir göstergedir. Ancak çoğu zaman, ücretli çalışan ailenin tek gelir kaynağı olduğundan yoksulluk sınırı tutarı olması gereken ücret düzeyi olarak görülmektedir.

TÜRK-İŞ’in bu çalışmasıyla hesaplanan gıda harcama tutarında, aylar ve yıllar itibariyle meydana gelen değişimi yansıtan oranları enflasyon verisi olarak değerlendirmek de ihtiyatlı bir yaklaşımı gerektirmektedir.

Yinelemek gerekir ki, bu çalışma, tüketici fiyatları endeksi olarak değerlendirilmemelidir. Dar gelirli ailelerin elde ettiği gelirin yeterli ve dengeli beslenme için gerekli harcamaları bile karşılayabilecek düzeyde olmadığı açıktır. Aileler, düşük düzeydeki geliriyle beslenme ve beslenme dışı harcamaları karşılayabilmek için çeşitli malların fiyatlarını da dikkate alarak tüketim malları arasında tercihte bulunmak zorunda kalmaktadır. Çoğu zaman fiyatı yüksek olan gıda maddeleri yerine fiyatı düşük olan gıda maddelerini seçmektedir.

Bu durumda olan aileler, büyük bir olasılıkla beslenme dışı harcamalarının (kira, ulaşım, yakıt, elektrik ve benzerleri) bir kısmını da beslenme harcamalarından kısararak elde edebilmektedir. Sonuçta, **gelir düzeyinin düşük ve yetersiz olması, dar gelirli kişi ve ailelerin sağlıksız ve dengesiz beslenme yapmasına yol açmaktadır**.

TÜRK-İŞ tarafından hesaplanan açlık ve yoksulluk sınırı tutarları ile elde edilen gelir arasındaki fark, çalışanların içinde bulunduğu geçim sıkıntısının boyutlarını ortaya koyan önemli bir gösterge olmaktadır.

² TÜİK 2005 yılı için bu oranı yüzde 28,3; 2006 yılı için yüzde 28,5; 2007 yılı için yüzde 28,4, 2008 yılı için yüzde 26,6; 2009 yılı için yüzde 26,7; 2010 yılı için yüzde 27,1; 2011 yılı için yüzde 26,2 olarak hesaplamıştır. 2012 yılı için bu oran yüzde 25,1 ve 2013 için yüzde 23,5’dir. 2014 yılı için TÜİK tarafından hesaplanan gıda içi harcama oranı yüzde 22,7’dir ve 2015 ile 2016 yılı için aynı kalmıştır. 2017 yılı için bu oran yüzde 22,4 ve 2018 yılı için yüzde 22,5 olarak hesaplanmıştır. 2019 yılı için bu oran yüzde (son üç yılın ortalaması olarak) yüzde 22,6’dır. 2020 yılı için bu oranı TÜİK yükselterek (son üç yılın ortalaması olarak) yüzde 23,1 olarak hesaplamıştır. 2021 için bu oran değişmemiştir.